

Å kunne skrive i musikk

Utarbeidet i samarbeid med Eldar Skjøten

Kunnskapsløftet 06:

"Å kunne uttrykke seg skriftlig i musikk innebærer blant annet bruk av ulike former for notasjon. Dette er nødvendige verktøy både som støtte til musikalske forløp, som ledd i improvisasjons- og lytteøvelser og for å kunne nedtegne og ta vare på egenkomponert musikk og dans. Skrivning benyttes også til å eksperimentere med språklig rim, rytme og klang og til å formidle musikalske opplevelser, ideer og formuttrykk og å reflektere over kunnskap i faget."

Beskrivelsen av denne grunnleggende ferdigheten bruker begrepet *notasjon*. Hva slags notasjon vil være opp til læreren å velge? De vanligste formene er; grafisk notasjon, besifring, tabulatur og noter.

I alle tilfeller definerer man et sett symboler og/eller tegninger som på ulike vis representerer musikken, ikke ulikt den måten bokstaver representerer talespråket. En del skoler velger å kun undervise med noter og det er grunn til å reflektere over denne konteksten. Notelære som en teoretisk disiplin samsvarer ikke nødvendigvis med

læreplanens intensjon om et utøvende og skapende musikkfag. Settes notelære derimot i sammenheng med praktisk musikkutøvelse eller komponering (for eksempel ved bruk av digitale noteprogram som spiller det eleven skriver), så kan det gi mening. Her blir det opp til skolene å balansere tidsbruk opp mot nytteverdi for praktisk aktivitet. Generelt vil musikknotasjon kunne bidra til å visualisere musikkens forløp, former og strukturer. Dette kan skjerpe øret, fokusere lyttingen og fungere som et analyseredskap for dypere innsikt. Notasjon er også nyttig som en *huskelapp* i utøvelse og skapende arbeid.

Det tradisjonelle skriftspråket (bokstaver) har også sin naturlige plass i musikkundervisningen, gjerne i samarbeid med norskfaget. Eksperimentering med rim og rytme er nevnt i læreplanen, og det er nokså vanlige aktiviteter med de yngre elevene. På et høyere nivå gir det god støtte til forståelsen av f.eks. hvordan en sangtekst kan bygges opp eller til hvordan språket i seg selv inneholder musikalske elementer (rytme, rim og melodisk tonefall) som kan brukes i skapende arbeid. Til slutt kan skriftspråket også brukes i refleksjon omkring opplevelser og kunnskap i faget. Denne type skriftlig arbeid må forholde seg til kompetansemålene både i innhold og omfang.

Eksempel fra praksisfeltet

Om å skape en komposisjon i musikkfaget:

Elevene på 9. trinn arbeider med et tverrfaglig komposisjonsprosjekt i musikk og kunst og håndverk. Gruppen har valgt å skape et bilde med verdiløse materialer, og skal sette musikk til.

Etter en idemyldring om hvilke stemninger musikken skal inneholde, eksperimenterer de med hva slags lyder som kan formidle dette. De har noen tradisjonelle instrumenter og noen verdiløse gjenstander. Lydene, og lydkombinasjoner, blir notert på små lapper og notasjonen består av tegninger og tekst. Når denne "lydbanken" er ferdig setter elevene sammen en skisse av komposisjonen.

Hvilken lyd skal starte? Hvordan utvikler det seg? Lapper med notasjon flyttes og settes i rekkefølge.

Spørsmål til refleksjon:

- Hvilke tanker gjør du deg om hvordan dette kan relateres til din undervisning?
- Denne teksten viser til mange eksempler på lesing med bruk av ulike tekster i musikk. Hvilke tekster vil det være relevant at elevene dine bruker *mer* tid på?